
El mercat interbancari

PID_00259525

Elisabet Ruiz Dotras

Temps mínim de dedicació recomanat: 1 hora

Elisabet Ruiz Dotras

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats per la professora: Elisabet Ruiz Dotras (2019)

Primera edició: setembre 2019
© Elisabet Ruiz Dotras
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2019
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Realització editorial: FUOC

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars dels drets.

Índex

Introducció.....	5
1. Tipus d'interès del mercat interbancari i índex de referència.....	9
2. Funcions del mercat interbancari en el sistema financer.....	11

Introducció

Un dels intermediaris financers principals són els bancs (el terme engloba bancs comercials i caixes). Aquests s'ocupen de posar en contacte l'oferta i demanda de diners. El mercat on només participen bancs i, per tant, no és accessible a altres agents de l'economia, s'anomena **mercat interbancari**.

El mercat interbancari de préstecs és un mercat en el qual els bancs es presten a un termini determinat uns als altres.

La major part dels préstecs interbancaris es realitza amb un venciment d'una setmana o menys, sent la majoria d'un dia. Aquests préstecs es realitzen al tipus d'interès interbancari. Un dels tipus d'interès més coneguts de referència en moltes operacions financeres és l'**euríbor** (Europe Interbank Offered Rate per a Europa) o el **LIBOR** (London Interbank Offered Rate per al Regne Unit).

Us preguntareu per què els bancs necessiten realitzar dipòsits o crèdits entre ells mateixos.

Heu de saber que el banc central de cada país exigeix als bancs mantenir una quantitat determinada d'actius líquids, com per exemple efectiu, per a poder fer front a potencials pànics bancaris dels seus clients. I aquest requeriment s'ha de complir diàriament. Si un banc no pot complir amb aquests requeriments de liquiditat, necessitarà prendre diners prestats en el mercat interbancari per cobrir el descobert i complir amb els criteris de política monetària exigits. Alguns bancs, d'altra banda, tenen excés d'actius líquids per sobre dels requeriments de liquiditat. Aquests bancs presten diners al mercat interbancari i reben interessos sobre els seus actius prestats.

Al 2014 i per primer cop en la història, el BCE va decidir com a mesura de política monetària per a incentivar l'economia deixar en negatiu una de les seves referències de tipus d'interès: la facilitat de dipòsit. Aquest tipus d'interès correspon al tipus d'interès aplicat a les reserves dels bancs europeus quan aquests mantenen un elevat excedent de liquiditat. D'aquesta manera, el Banc Central Europeu (BCE) estava forçant els bancs a fer circular els excedents de diners en l'economia.

Nota

La facilitat de dipòsit és una de les eines que té el banc central per expandir o reduir la massa monetària.

Recomanació

Recordareu que durant la crisi una de les crítiques més grans ha estat que, malgrat que el Banc Central Europeu ha generat molt diner, aquest no acabava d'arribar a les famílies i les empreses.

Us recomanem que busqueu per internet notícies relacionades amb aquesta decisió de política monetària de penalitzar les facilitats de dipòsits excedentàries.

L'objectiu que es persegueix amb aquesta mesura és incentivar els bancs europeus a prestar, en lloc de dipositar els seus excedents en el BCE. Només és negatiu el tipus de dipòsit (-0,4%) i es penalitzen aquells bancs que dipositin els seus excedents en lloc de prestar-los, de manera que s'estimuli la demanda de crèdit de les famílies i les empreses.

Als bancs i les caixes se'ls exigeix mantenir una quantitat adequada d'actius líquids, com per exemple efectiu, per qüestions de seguretat i per a evitar així pànics bancaris potencials dels seus clients. És a dir, per a evitar que tots o la majoria de clients d'un banc en desconfiïn i decideixin retirar tots els seus estalvis en un període de temps molt breu.

Si un banc no pot complir els requisits de liquiditat que estableix el Banc d'Espanya perquè no ha captat prou diners per a satisfer la demanda de crèdit que té dels seus clients, pot recórrer al mercat interbancari per a aconseguir-ho, ja sigui d'una altra entitat bancària o del Banc Central Europeu. És a dir, pot demanar diners en el mercat interbancari.

Com a contrapartida, alguns bancs es poden trobar que tenen un excés d'actius líquids, és a dir, el volum d'actius líquids dels seus balanços es troba per sobre dels requisits de liquiditat que exigeix el Banc d'Espanya. En aquest cas, per tal de no mantenir aquest diner ociós a les seves arques, pot recórrer al mercat interbancari, prestar aquest excedent a altres entitats i, amb això, obtenir un rendiment adequat sobre l'excés de fons. Per tant, són bancs oferents de diners en el mercat interbancari. Per tal de compensar excedents i dèficits entre els balanços dels diferents bancs, aquests es presten diners en el mercat interbancari.

La gran majoria de les operacions de préstec o crèdit es duen a terme a molt curt termini (per exemple, un dia) i amb volums molt elevats.

Els interessos d'aquests dipòsits interbancaris no són iguals per a tots els participants, sinó que varien segons la qualitat del prenedor; en definitiva, del risc. Un banc amb un balanç dèbil ha de pagar més per aconseguir diners en el mercat interbancari que un amb un balanç sòlid. No obstant això, per a tenir un punt de referència comú, els mercats interbancaris solen publicar els tipus d'interès mitjans per a cada dia.

En un sentit ampli, s'entén per mercat interbancari aquell en què les entitats financeres fan les operacions a curt termini (menys de divuit mesos): operacions d'inversió i finançament, consistents a deixar i agafar en préstec dipòsits, operacions de compravenda d'actius, tant a venciment com mitjançant cessions i adquisicions temporals, i altres operacions en moneda local i també en divises, totes sempre a un termini inferior als divuit mesos.

1. Tipus d'interès del mercat interbancari i índex de referència

El **tipus interbancari** és el tipus d'interès aplicat als préstecs a curt termini entre bancs. Els bancs presten i agafen prestat en el mercat interbancari per a poder gestionar la liquiditat i complir regulacions com el coeficient de caixa.

El **coeficient de caixa** indica el percentatge dels diners d'un banc que ha de ser mantingut en reserves líquides i, per tant, sense que pugui ser usat per a invertir o fer préstecs. Les autoritats monetàries de cada país estableixen un coeficient mínim de reserves que totes les entitats financeres han de complir.

El tipus d'interès aplicat dependrà de la disponibilitat de diners en el mercat, dels tipus vigents i dels termes específics dels contractes, com ara el temps de venciment. Hi ha un ampli conjunt de tipus interbancaris que són publicats, entre els quals destaquen els *federal funds rate* (per als Estats Units), el LIBOR (per al Regne Unit) i l'euríbor (per a la zona euro):

- La ***federal funds rate*** (o tipus d'interès de fons federals) és un tipus d'interès sota el qual les institucions dipositàries privades (principalment bancs) presten diners a la Reserva Federal o a altres institucions dipositàries, per un període de temps molt breu, normalment d'un dia per l'altre.
- El **LIBOR** (London Interbank Offered Rate) és un tipus de referència diària basat en els tipus de taxes d'interès als quals els bancs ofereixen fons a altres bancs al mercat interbancari.
- L'**euríbor** (Euro Interbank Offered Rate o tipus europeu d'oferta interbancària) és el tipus de referència del mercat interbancari en euros. Es publica diàriament a partir del tipus d'interès mitjà al qual les entitats financeres es presten diners en aquest mercat.

Malgrat que cada país o zona comunitària pot tenir el seu propi tipus d'interès interbancari de referència, aquests tres tipus d'interès són els més importants a nivell d'operativa en els mercats financers. Tot i que aquests tipus d'interès poden cotitzar per diferents terminis, normalment, si no s'indica el contrari, són tipus d'interès amb termini anual. I el tipus d'interès de referència en moltes operacions de crèdit és l'euríbor a dotze mesos o anual.

Enllaç d'interès

Podeu consultar en qualsevol pàgina web el valor de l'euríbor en data d'avui.

Els préstecs a tipus d'interès variables

Els préstecs a tipus d'interès variables que es constitueixen a la zona euro normalment es basen en el tipus euríbor a dotze mesos, que es publica en el BOE un temps abans a la revisió corresponent del tipus d'interès.

En aquesta pàgina web <https://es.global-rates.com/tipos-de-interes/euribor/euribor.aspx> podeu veure els diferents terminis de cotització de l'euríbor (des d'un dia a un termini de dotze mesos). I també podeu veure que el LIBOR, a part de cotitzar per diferents terminis, també cotitza per diferents divises.

Finalment, també és important destacar el tipus **Eonia** (Euro Overnight Index Average) o **tipus d'interès interbancari a un dia** en el mercat europeu. Aquest correspon al tipus d'interès mitjà ponderat de referència per a les operacions dia a dia (*overnight*).

És un tipus de referència basat en tipus i volums contractats efectivament en els mercats interbancaris de dipòsit (no inclou cessions temporals o *repos*), publicats amb el suport del BCE.

Nota

Els dipòsits interbancaris, les cessions temporals o *repos* són operacions financeres específiques del mercat de deute públic.

2. Funcions del mercat interbancari en el sistema financer

Els mercats monetaris tenen una gran importància per al sistema financer d'una economia perquè representen l'instrument principal de transmissió de la política monetària, són la base de la inversió institucional i és l'espai en què es determinen els tipus d'interès i de canvi que serviran de referència a tot el sistema financer i al conjunt de l'economia.

Han estat molts els factors que han influït en el desenvolupament espectacular del mercat interbancari al llarg dels anys, però és cert que aquest desenvolupament va ser possible gràcies al fet que es va dotar el mercat dels mecanismes operatius imprescindibles per a garantir la seguretat i l'agilitat de les operacions.

Actualment, la política monetària és competència exclusiva del BCE, encara que la seva instrumentació queda en gran manera descentralitzada per mitjà dels bancs centrals nacionals.

La finalitat o existència dels mercats interbancaris és fonamentalment:

- **Font de recursos per als bancs.** Els préstecs interbancaris són importants per al bon funcionament i l'eficiència del sistema bancari. Com que els bancs estan subjectes a regulacions com el coeficient de reserves, es poden enfrontar a situacions d'escassetat de liquiditat al final del dia. El mercat interbancari permet als bancs suavitzar la falta temporal de liquiditat per tal de corregir-ne els desequilibris de tresoreria i reduir així el risc de finançament de la liquiditat.
- **Referència per tipus de préstec a curt termini.** Els tipus d'interès del mercat interbancari serveixen com a tipus de referència per a assignar preu a nombrosos instruments financers, com els préstecs hipotecaris, entre d'altres. A més, també són utilitzats de manera freqüent en anàlisi de flux de caixa lliure o *cashflow* de la banca corporativa com un tipus de descompte.
- **Transmissió de la política monetària.** Els bancs centrals de moltes economies implementen la seva política monetària manipulant instruments que els permetin assolir un determinat valor per a un objectiu operatiu. Per *instruments* s'entén les variables que un banc central controla directament, com ara el coeficient de caixa, el tipus d'interès pagat sobre els fons que es prenen prestats del banc central, i l'estructura del balanç. Els objectius operatius són una mesura típica de les reserves bancàries o tipus d'interès a curt termini com l'Eonia o tipus interbancari *overnight*. Aquests objectius

es fixen de manera que s'aconsegueixi una política determinada, que variarà entre bancs centrals en funció del seu mandat específic.

Així doncs, en una crisi de liquiditat és el banc central el qui intervé injectant diners a l'economia, de manera que els bancs puguin cobrir les seves necessitats puntuals i no es produeixin fallides. Al mateix temps i d'aquesta manera, el banc central també pot extreure liquiditat del sistema si n'hi ha un excés.

Amb aquests mecanismes de regulació, d'injecció o extracció de liquiditat al sistema, es converteix en una vàlvula que controla la pujada o baixada dels tipus als quals es presten els diners els bancs.

Així doncs, si el BCE vol mantenir controlats o disminuir els nivells d'inflació, incrementarà el tipus d'interès oficial. En fer-ho, els préstecs que el BCE concedeix a les entitats financeres, i també els que les entitats es concedeixen entre elles, es faran a un tipus d'interès més elevat.

Aquesta situació produeix un efecte dominó perquè aleshores, les entitats, en rebre diners a un preu més car, incrementaran l'interès que cobren en els préstecs que atorguen a particulars i empreses, fet que provocarà un alentiment de l'activitat econòmica, un increment de l'estalvi, una disminució del consum i una menor circulació de diners, que contribueix a mantenir controlada la taxa d'inflació de l'economia.

Per contra, si el que busca el BCE és estimular l'activitat econòmica i el creixement, la seva política serà la d'abaixar els tipus d'interès oficials, fet que lentament contribuirà a un major nivell d'inflació, pels mateixos efectes que s'acaben de detallar.

Les condicions en el mercat interbancari poden tenir efectes amplis en el sistema financer i en l'economia real, ja que acaben influint en les decisions d'inversió de les empreses i les llars.

Malgrat tot, les decisions de política monetària que s'han dut a terme des del 2008 per tal d'estimular l'economia de la zona euro no han tingut un efecte tan immediat d'incrementar la inflació o estimular l'economia. Els motius d'això han estat diversos com ara la bombolla immobiliària que es va viure en alguns països, l'elevada destrucció de llocs de treball i empreses, el baix nivell de salaris, la dificultat a fer arribar el crèdit a les llars i empreses, etc.

És important diferenciar el tipus d'interès oficial del diner que marca el BCE, que aquest es «fixa» durant un període de temps fins a la propera decisió del BCE, del tipus d'interès euríbor o Eonia, procedent d'un mercat exclusivament entre bancs.

Així doncs, el BCE fixa un tipus d'interès que serveix de referència al mercat interbancari, que és un mercat únicament entre bancs, i aquest valor alhora influencia el preu o tipus d'interès que les entitats financeres presten o accepten de dipòsits d'unitats familiars o empreses. Per això és que, malgrat que podem sentir que el BCE revisa el tipus d'interès a valors propers a zero, quan mirem els tipus d'interès de les entitats financeres, aquests són molt diferents.

Enllaç d'interès

Podeu consultar a la web del BCE (https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html) l'evolució del preu oficial del diner. És força sorprenent que aquest tingui un valor del 0% durant molt de temps. Si consulteu el tipus d'interès oficial per països com el Japó, el Regne Unit o els Estats Units durant la crisi financera i econòmica del 2008 veureu que també han mantingut valors molt baixos propers al 0%.

